

LUCEAFARUL

CULTURAL-SOCIAL

**REVISTĂ PENTRU PROPĂȘIRE CULTURALĂ
ȘI ARMONIE SOCIALĂ**

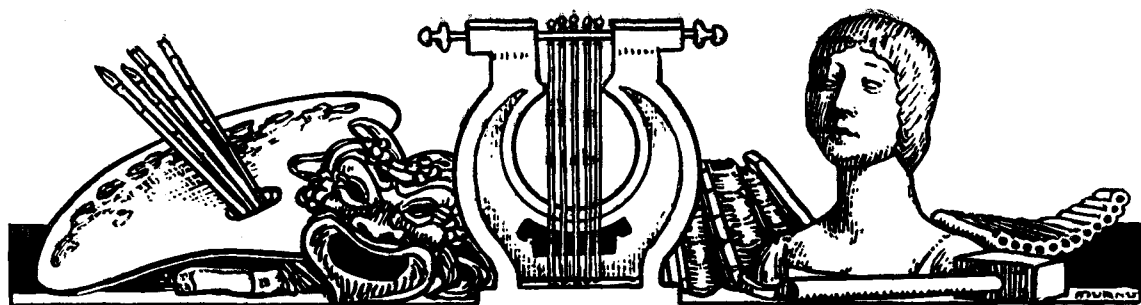
Director: IOAN N. CIOLAN

Redactor: PETRU OLARIU

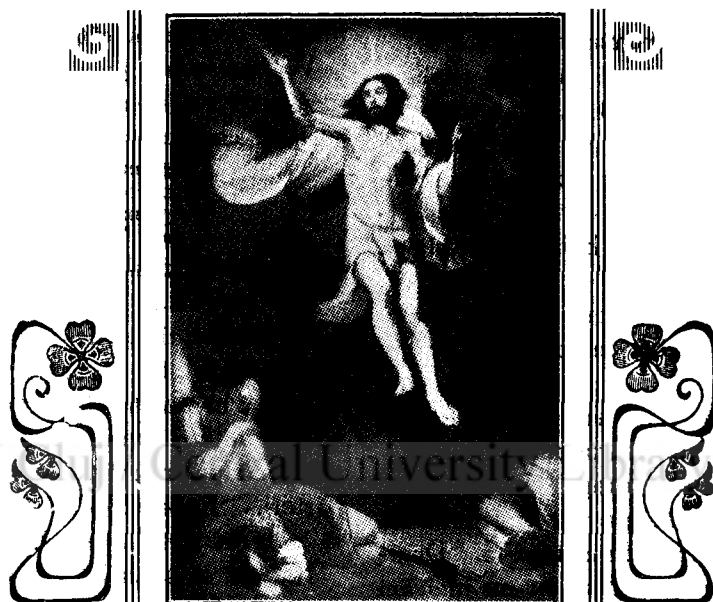
**APARE LUNAR SUB AUSPICHIILE ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SIBIU**

Anul V • Martie—Apr. 1938 • No. 3—4

SIBIU, LA 15 APRILIE 1938
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA GH. LAZĂR No. 21

LITERATURA ȘI ARTA

La denii

A 'nserat și trage de vecernii...
 Pe drum bătrânii cu chip de mucenici
 Coboară 'ncet la denii,
 Tăcuți la vorbă, duc ca ucenici
 Prinusul de smerenii.

S'așează 'n jilț, ascultă la căzani...
 In sanctuar mijeste o lumină.
 Se scoală; cad făcând mătanii
 Cu ochii la altar, îi văd cum se închină.

Din stânga 'n strana învechită
 Bătrân diac din vremile trecute
 Intoarce 'n glas cu vocea-i răgușită;
 Sfinți de pe iconostas stau pioși s'asculte.

In mohorâte odăjdii preotul cuvântă :
 „La Domnul să-se 'ntoarcă toți cari vor iertare,
 In el găsiți odihna, priveliștea e sfântă...
 Aprindeți dar candela, in saflet fiecare!”

Un moș își șterge plânsul...
 Pe chipul lui, uscat și galben cum e ceara,
 Plutește în miresme
 Fumul de tămâie, al arderii de seara.

Norodul prinde a-se duce...
 Mai sunt doar două ectenii;
 Imi fac o sfântă cruce
 Și plec și eu din denii.

Ion Hămbășian,
 inv.

Bătrânul

(Schiză)

În casa bătrânească, pitită parcă de ochii lumii... cu ferestrele de-o șchioapă, își trăește ultimele clipe în liniște „bătrânul“...

Cu ochii triști de un albastru spălăcit... pironiți la candela dela icoana Maicii Domnului... își așteaptă ceasul din urmă, cu semnare creștinească...

Îmi place nespus de mult, să stau la el, în bordeiu, unde miresme vechi de busuioc, îmi aduc aminte de vremuri trecute...

— Apoi pe unde ai mai umblat? copile... mă întreabă el, ca trezit dintr'un vis... Îi povestesc în câteva vorbe și după un oftat, răspunde domol: „Îți mai aduci aminte de când erai numai atâtica, cu cioareci și cămeșe românească, nu cu haine nemțești ca acum“?

— „Apoi tu, nu ți-i mai aduce aminte de când te-am purtat în brațe... dragul moșului“.

— Cum să nu... zic eu și ochii mi se umeziră, gândindu-mă la trecut...

— Nu-ți fie jale... dragul moșului... și mâna lui mă mângăie pe păr ca altădată... Poate ți-ai adus aminte de mătușe-ta... Dumnezeu s'o hodinească. Nici eu nu mai am mult... firul zilelor îi aproape gătat și ca mâne o să mă ducă în deal să hodinesc...

— Drăguț de Dumnezeu... cum a vrea el...

— Nu moșule... n'ai să mori, eu nu mai am pe nime...

— Așa vrea Dumnezău. Tu... dragul moșului, o să rămâi singur pe lume... dar vei ști să trăiești singur... că doar ești ficior mare...

Mă uitam la icoane, la cupele și blidele înflorite, rămase nemișcate de când a murit mătușa, înțelegând câtă dragoste poartă moșneagul trecutului... Îmi venea în minte icoana mătușei și parcă o vedeam cum îmi eșia înainte la fiecare vacanță, îmbrățișându-mă voioasă și strigând... „Mă bătrânule... hai că ne-o venit copilul!“

O amintiri... scumpe...

— Lasă morții să hodinească, zise bătrânul ghicindu-mi gândul. Hai să ieșim o țăr' pe prispă!...

Afară era frumos și cald. Albastrul nesfârșit al cerului era limpede până departe...

— O drăguț de Dumnezeu... ce vreme fină. Bun veac de coasă!... Știi să cosăști?...

— Nu prea știu!

— Da, învățita o știi?

— Nu... îi răspund eu.

— O... ce mai fecior are moșu'!... Eu când eram ca tine, trăgeam coasa ca nime altul și învățeam câte trei fete odată...

Vedeam parcă jocul la sărbători. Feciorii învățeau fetele de le sburau crătințele pe sus... și chiuiau strigături ca acestea:

Dragu-mi cu cine joc,
Că miroase-a busuioc,
Dragu-mi că joacă bine
Și mă nvață și pe mine!

Îi vedeam mulțumiți... în munca lor înfrățită cu glia...

— Moșule, zic eu de-odată... Parcă îmi pare rău că n'am stat acasă să lucru pământul...

— Ții și hărăzată altă soartă, dragu' moșului...

Auzeam de departe tălângi de oi ce se pierdeau pe 'ncetul... Moșul se uita în depărtări... Razele soarelui făceau ca păru-i să sclipească ca argintul...

Natura se schimbă dintr'odată, răscolindu-se din adâncuri. De către pădure se ridicau nori grei. Vântul începu să fâșie prin salcâmi de după șură... o arie grăbită și tristă. Praful se ridică în vârtejuri iuți cari se risipeau în aer.

— O!... drăguț de Dumnezău... cum se schimbă vremea.

Un brotăcel cânta undeva pe vale...

— Il auzi?... Cere ploae dela Dumnezău... zise tainic moșul... Deodată parcă s'au rupt zăgazurile cerului... începu o ploae deasă și iute...

— Hai în casă, mă copile... să nu te ude!...

În casă se făcuse mai întuneric. Auzind picurii de ploae cum lovesc în geam... mi se părea că aud un cântec vechiu...

Cu ochii la ploaia de afară... cu mâinile pe genunchi... moșul scoase într'un târziu un oftat de ușurare;

— O...! drăguț de Dumnezău!..."

Simion Lomnășanu,
inv.

April

*I-atât potop de albă floare
Și-atâta ciripit în crâng....,
Că sufletu 'mbătat mă doare...
De fericire-aș vrea să plâng!*

*I-atât potop de gând în floare,
De vis, de șoaptă, de tubit...
De dor azi sufletul mă doare;
De floare-albă, ciripit...*

*I-atât potop de rază caldă...
De blândă rază de April,
Că sufletu-mi își varsă dragă...
Curate lacrimi de copil...*

*I-atâta pulbere de floare;
De măr, de zarzăr, de cireși
Și plâng în taină depărtarea,
In care veșnic te-adâncești.*

*De fericire-aș vrea să plâng
Cu lacrimi calde de copil!
Căci prea mult sufletul mă doare...
De-atât potop... de albă floare...*

*M. Drăghiciu,
înv. Ocna-Sibiului.*

Moș Acsente

Răzimat într'un lemn strâmb, ea și el, cu mâna dreaptă pe dălogul calului, cu capul aplecat în jos, trebuind parcă să dea seamă de numărul pietrelor de pe cale, așa-l vedeai în fiecare zi mergând undeva.

— „Unde-unde moșule?”

— „Mă duc să mai lucrez ceva, până trăești îți trebuie multe”.

— „Cât îți trebuie, câștigă, ea, Ilina”.

— „Cam greu, că are o casă de copii și-i singură; ginerime-o cum ști, a murit la Tisa, de și-ar putea câștiga lor ce le trebuie...”

Pentru toți sătenii era o sărbătoare ziua în care vorbeau cu moș Acsente-înțeleptul satului. Când se întâlneau cu el, ar fi voit să-l asculte o veșnicie, dar nu era chip, după câteva clipe moșu' pornea la muncă, grăbindu-se bătrânește.

În dimineața următoare, până și-a morfilit murgu' ovăsu', moșu' a întrebat ca niciodată:

— „Ce-ai zice, Raveco, dac'ar muri careva din noi?”

— „Ce ți-e Acsente?!”

— „Nu mi-i nimic, ce să-mi fie, mi-am adus aminte, — stând aici și desfundându-mi pipa —, că omu' i ca o lumânare, dacă scapă de n'o stânge vântul morții, înainte de vreme, apoi, tot se stânge, când i se găta ceara. Eu simt că ciara îmi e pe sfârșite,

că flacăra se miclește tot mai mult..., e timpul să mă pregătesc de ducă..., la toate le-am făcut un rost, numai murgului nu... tu ce zici?”

— „Păi... ce să zic... care va rămânea pe urmă... ce să facă... să-l vândă”.

— „Ție ți-e ușor, dar lui nu i-o fi tot atât. Nimeni nu-l cumpără, numai așa, — de flori de măr —, ci totdeauna pe socoteala unui lucru. După ce-l stoarce de puteri, se duce la cântălărie și jură că-i prăsilă de curte și-i numai de 8 ani, de câți era și-acum 3, când l'o cumpărat. De unde să știe cumpărătorul de câți ani-i și câtă ispravă a făcut el în vieață? Ție ți-ar plăcea, ca la bătrânețe să te silească cineva să faci heiuri de piatră? Și, când n'ai mai putea munci să te atingă cu pleasna biciului?”

— „Vai de mine măi Acsente, păi, tu ai dat în mintea copiilor, curat mintea copiilor!!”

— „Ce bine ar fi să trăim o vieață curată ca ei, măcar acum la bătrânețe, dacă avem parte de ele. Doar deaceea seacă și izvorul pofteilor la bătrânețe, ca să trăești o vieață curată, să te poți pregăti de ducă și să te poată trece popa în calea Domnului. Aia cari mor necuminecați, nu pot sta de față la judecata din urmă. Și bătrânețele își au rostul lor, cum își au toate pe lume; dar degeaba, că prea puțini le înțeleg rostul;

pe cei mai mulți, numai teama de moarte îi trezește și-i aduce pe calea binelui.

— „Atunci ca să nu-l mai chinuie nime, să-i dăm drumu' 'n lume“ il luă baba în răs.

— „Stăi o leacă, babo, nu mă lua cu furca a lungă, că-ți răspund eu și la asta. Ce spui tu se potrivea la început, acum e târziu. Animalele s'au învățat să trăiască sub ocrotirea omului. Ce crezi c'ar face animalele domestice, — în lume — pe geru' Bobotezii flămânde și fără adăpost? Ar tot aștepta să vină cineva să le deschidă ușa grajdului și să le dea o subsuoară de nutreț, până când ar îngheța...“

Am apucat pe-un drum greșit... ne-am uitat chiar și de cei cari ne ajută... și să știi... că deaceea nu se sporește binele în lumea noastră“.

— „Cum să-i meargă bine lui Mîtruț? Te-ai uitat la vitele lui, is numai oase și piele și, așteaptă să incarce caru' ca după patru boi“.

— „Vezi, bătrâno, c'ai mai vint o leacă la ogașie?“

Baba, ca să nu dea dreptate moșului, încercă să vorbească, cu cuvinte mai înțelepte, dar nu reuși. Vorbele ieșeau stridente, ca gazele dela un motor vechiu, cari face șgomot și nu poate porni. Totuși, ca să nu rămână bătută îndrugă o puzderie de cuvinte, învingând, dacă nu cu înțelepciunea lor, cel puțin cu mulțimea. Văzând că totu-i zadarnic, se gândi să-l învinuiască de zăbavă. Luă traista calului, o aruncă repede după scară, în tindă, ca să nu bage de seamă moșu' c'a mai rămas ovăs în ea și se întoarse cu merindea, pe care o legă de carămbul loitrii, răstindu-se la el.

— „Mai gat'odată cu poveștile, că de nu, n'ai când să te mai duci, că-i departe“.

— „Băgatu-mi-ai și-o felie de mămăligă?“

— „Băgat, băgat, cum să nu-ți bag, că știu că ești mort fără ea“, apoi ca să nu se trănască bătrănu', schimbă vorba, presărind-o cu dulceață. „Oare n'o fi bine să duci și plugul lui Pavăl?“

— „Că bine zici, cu un drum mă scap și de grija asta, dar hai, mi-ajută să l ridic în căruț“.

— „Vezi, măi Acsente, cum trec toate, s'ajungi să nu mai poți ridica un plug, și, cum ridicai tu, odată... Oare de ce n'o lăsat, Dumnezeu, să ai putere și să poți munci într'una până când îți trebuie să mânci și și să îmbraci?“

— „Nu te mai întreba, pustiu, că Dumnezeu, a făcut bine bătrânețele. Cine crezi tu că s'ar mai trudi să crească prunci, de nu și-ar mai aduce aminte de neputințele bătrânețelor. Și-atunci, odată cu bătrânii, s'ar prăpădi lumea, fiindcă n'ar avea cine să le mai ea locul.“

— „De noi nu-i rău, că avem copiii și nepoți, dar ce-o fi de cari n'au?“

— „Li vai și-amar de cari ajunge să-l grijească străinu“ în loc să mai continue, Acsente își făcu crucea de plecare.

— „Petecește mai întâiu gardul de lângă râu, că și ieri mi-au spus jutarii, c'or intrat vacile când le-o adus la apă“, sfârși baba, cu o voce poroncitoare.

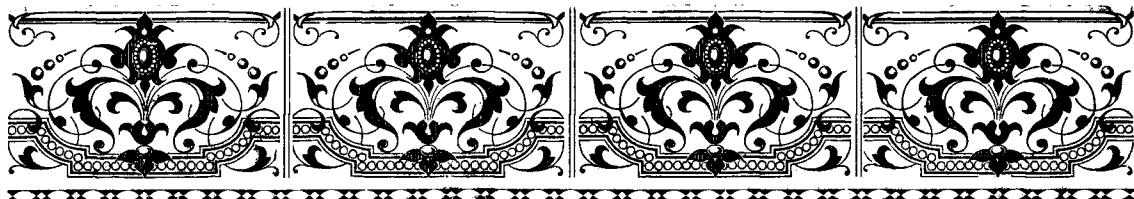
Moș Acsente făcu din cap c'a înțeles, luă calul de dălog și ieși. După ce i-a dat calea pe care vor merge — o cale lungă, nu prea umblată și fără răscruci —, se sui în căruț și începu să se gândească liniștit.

Raveca a închis poarta, a așezat scândurile sub ea și le-a proptit cu un bolovan, ca să nu poată ieși purceii din curte. Când să pună mâna pe furcă, dă cu ochii de se cure, lângă pragul tinzii: „noa Acsente, ai plecat pustiu la lucru, că n'ai cu ce ascuți parii“ și-a ieșit până 'n uliță și s'a întors tot așa. „Să strig tot nu mă aude el, c'o cârnit de mult pe după grădini, mai bine să fug, să-l ajung, de mânat nu mână iute și se oprește și pe la Pavăl să-i lase plugul“

Fără multă socoteală, baba luă securea, închise porțița bine și apucă grăbită, — gata, gata să cadă 'n nas — să-și ajungă moșul.

George Răduțiu.

Dicționar pedagogic-filosofic

Dr. Nic. Balcă.

ad oculos = a demonstra ceva atât de intuitiv încât se pare că acest ceva este înaintea ochilor.

afect = prin acest cuvânt se înțeleg sentimentele la oarecare grade de intensitate și durată față de o stare sufletească luată ca normă. Kant zice: „Afectul este surprinderea prin senzație, așa că înțelegerea nu mai are nici o putere; afectul crește la un grad al sentimentului în care reflexiunea e făcută imposibilă”. Afectele influențează asupra organismului și de aceea ele sunt însoțite de fenomene corporale. După teoria lui James-Lange numită „*teoria repercusiunii*” fenomenele fizice care însoțesc afectul sunt produse ale emoției sufletești.

Se deosebesc afecte stenice, sau afecte iritante (bucuria, entuziasmul, mânia) și afecte astenice (groaza, desnadejdea, rușinea, frica etc.).

Afectele puternice devin mișcări reflexe, adică acte la a căror săvârșire judecata nu ia deloc parte, acestea petrecându-se cu un minimum de conștiință.

Stoicii (v. Stoici) considerau afectele ca pe niște deranjări bolnăvicioase ale sufletului omenesc, la temeiul cărora se găsesc judecăți false. De aceea înțeleptul, chiar dacă nu se poate sustrage cu totul dela aceste deranjări sufletești, totuși, grație rațiunii sale, el nu le admite, căci virtutea lui este lipsa oricăror afecte (apatice). Stoicii accentuiază caracterul alogic al afectelor.

Grigore de Nisa numește afectele boale ale sufletului.

După definiția lui Spinoza afectele sunt iritații ale corpului, prin a cărui activitate afectele pot fi înmulțite sau împuținate, intensificate sau împiedicate. Spinoza vorbește

de trei afecte originare: *pofta*, *plăcerea* și *neplăcerea* din care izvorăsc toate celelalte afecte. Omul care trăește supus afectelor nu e autonom, liber, ci heteronom, căci el nu se mai conduce după legile rațiunii, ci după legile naturii. De sigur, noi n'avem putere absolută asupra afectelor, dar noi le putem totuși tempera cu ajutorul rațiunii. Cum poate omul să facă acest lucru, a arătat Spinoza în partea a cincia a „*Eticeii*” sale în care el tratează despre „puterea cunoașterii sau libertatea omenească”.

Pentru Kant orice afect e orb, fie în alegerea scopului său, fie în realizarea acestui scop, căci afectul este acea mișcare a sufletului care face imposibilă determinarea prin principii după o reflexiune liberă. Din punct de vedere estetic afectul poate fi înălțător, afectul intensificând puterile sufletești prin idei. Dar și lipsa de afecte e ceva și mai înălțător, căci are de partea sa plăcerea rațiunii pure.

Wundt e de părere că, în afecte caracterul omului se exteriorizează mai accentuat decât în alte situații ale vieții.

Se mai vorbește de anumite boale ale afectului — sau afective — cum e isteria, neurastenia, schizofrenia și paralizia.

Din punct de vedere educativ e importantă problema afectelor pentru că la copil sentimentele se pot foarte ușor transforma în afecte. De aceea educatorul trebuie să ia măsuri de așa natură ca să deprindă pe copil să învingă stările afective.

Literatură: C. Lange, *Gemutsbewegungen*, 1910; A. Lehmann, *Die Hauptgesetze des menschlichen Gefühlsleben*, 1914; Stekel, *Störungen des Trieb- und Affektenlebens*, 1921.

(Va urma)

Învățământ-Educație

Pedagogia activistă

de Dimitrie D. Roman.

3. Reformă și revoluție.

Am arătat pe scurt evoluția principiilor pedagogiei activiste, așa cum s'a văzut, din punct de vedere istorico-pedagogic. Am văzut cum au luat naștere aceste principii din vechime până în timpurile moderne. A fost invinuit activismul în genere, că a produs o adevărată revoluție în domeniul școlii, pe motivul că a schimbat, sau mai bine zis a căutat să schimbe forțat, prin ideile sale, întreaga structură a școlii; deoarece, școala a fost cea ce s'a reformat; felul său adaptându-se noilor principii. Din felul cum am ilustrat însă evoluția acestor principii, cred că am reușit, măcar în parte a arăta că, aceste principii nu sunt noi. Nouă a fost însă aplicarea lor; spiritul care a reeșit din ele sub forma Școlii active. Admițând chiar cuvântul revoluție, nu-i vom lua însă sensul său popular, ci sensul pașnic. Iată cum caracterizează dl Prof. Dimitrie Gusti¹⁾ raportul dintre acești doi termeni: „Raportul dintre reformă și revoluție este următorul: Orice reformă integrală este revoluționară, pentru că, elementele realității noi, sunt luate din realitatea veche. Pe de altă parte, orice revoluție, este reformistă, pentru că ea trebuie să se întemeieze pe realitate, altfel zadarnic s'ar sufla vieață unui idol creat din lut“.

E necesară deci o fundamentare a principiilor noi pedagogice pe primele principii, pentru că altfel, nu am mai putea admite

¹⁾ Dimitrie Gusti: Sociologia militans, cap. Realit. ist și ref. soc., pag. 15.

evoluția în știință. Pedagogia activității își găsește originile după cum am văzut într'un trecut destul de îndepărtat. Acest curent numit nou, este deci ușor adaptabil celor vechi printr'o evoluție naturală a acestora din urmă, fără a fi însă nevoie de perturbări și revoluții păgubitoare. Această chestiune este destul de dificilă, deoarece presupune pe lângă cunoașterea felului cum au luat naștere și apărut aceste principii pedagogice și o orientare temeinică a întregului domeniu psihologic-sociologic-filosofic și biologic.

4. Condițiile psihologice ale pedagogiei activiste.

1. Necesitatea cunoașterii individualității elevilor.
2. Fenomenologia activității.

*

Pentru a vedea în ce constă adevărata metodă activă va trebui să ne scoborâm în acel laborator, care pentru noi este școala. Pentru acest lucru va trebui să cunoaștem întâi procesul psihologic; procesul activității însăși.

1. Necesitatea cunoașterii individualității elevului.

După cum în filosofie, voluntarismul formează unul dintre cele mai importante curente, încât se poate vorbi chiar de o filosofie voluntaristă, tot așa și în psihologie.

Psihologia voluntaristă ¹⁾ spre deosebire de concepția mecanicistă ²⁾ a sufletului, constată că: conștiința noastră e activă chiar în cele mai simple procese ale vieții sufletești.

Activitatea sufletului se manifestă în cazul acesta, așa cum l-am arătat mai înainte. (Când a fost vorba de rolul istorico-pedagogic al pedagogiei lui Goethe), pe deoparte la selecționarea unor impresii din haosul pe care ni-l împunea lumea inconjurătoare, pe de altă parte, prin sinteza impresiilor selecționate. Prin aceasta din urmă, sufletul activ face alte selecții, ce duc din nou la sinteze noi. ³⁾

Am văzut în cercetarea anterioară a ideilor pedagogice activiste, cum au început să se exprime, începând cu secolul al XVI-lea Rabalais, Montaigne, apoi Rousseau, iar mai târziu neumanistii reprezentați prin Humbold, Herder și Goethe, cari cer o cultivare armonică a tuturor însușirilor înăscute, deci o educație organică. Mai târziu, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, Pestalozzi răspândește pedagogia socială, punând intuiția la baza cunoașterii. Fröbel, găsește apoi calea prin care trebuie să alunece activitatea spontană. „Dacă voim vieață, să ne așezăm în vieață, să vedem individul așa cum este, cum dorește să fie, punându-l într'o atmosferă capabilă să susțină și să facă să crească micul său organism fizic și moral”. ⁴⁾

Educația mecanică, ce constă din aplicarea unor norme fixe asupra tuturor indivizilor, este înlocuită prin așa zis-a educație organică, educație, care după ce a stabilit acele norme, caută să le armonizeze la ce-

¹⁾ Psihologia care dă importanță funcțiunii voinței în vieața sufletească.

²⁾ Consideră conștiința întocmai unei scene, iar fenomenele psihice ca actori, de unde rezultă rolul quasi-pasiv al scenei; adică al sufletului.

³⁾ G. G. Antonescu: Pedagogia Generală, pag. 337.

⁴⁾ Claparede: Prefața lucrării lui J. Dewei: Școala și Copilul, pag. 9.

rințele naturii individuale ale fiecăruia ¹⁾ Trebuințele unei educații organice s'au simțit de mai mult timp, chiar atunci când psihologia nu devenise științifică.

În urma experiențelor făcute asupra vieții sufletești a indivizilor, s'a ajuns la următoarele constatări:

a) Vieața sufletească se manifestă unitar, deci există acel elan vital. Desigur însă că acest elan vital ²⁾ cuprins în „L'evolution creatrice” a lui Bergson, „voința puterii” a lui Nietzsche, sau voința de a trăi, a lui Schopenhauer, sunt termeni cari foarte bine ar putea lămuri pe ceice vor a se orienta în această direcție.

Să rămânem însă aci.

El este singurul mijloc pe care-l are omul pentru a tinde spre ținta supremă. Desigur el se manifestă pentru exprimarea sa prin ceea ce se numește progres, a cărei lege e dătătoare de ton în ceea ce noi numim educație; ³⁾

b) Un bun educator va trebui să țină seamă și de ceea ce se chiamă legea progresului: fapt pentru care necondiționat va cunoaște legile psihologice ale vieții sufletești. Numai așa se va putea bucura de o muncă rodnică;

c) O altă lege, de care trebuie neapărat a ne servi, e cea biogenetică, lege care impune o cunoaștere cât mai perfectă a individualităților.

Pe baza observărilor și experiențelor amănunțite asupra elevilor săi, educatorul va putea să-și cunoască mai bine elevii. E neapărată nevoie ca fiecare să țină seama de cuvintele lui Rousseau. „Începeți și vă cunoașteți mai bine elevii voștri, căci desigur că nu-i cunoașteți”. (Va urma).

¹⁾ G. G. Antonescu: Din probl. Ped. moderne, pag. 135.

²⁾ Activitate voluntară, provocată dinlăuntru în afară, prin intervenția a percepției active.

³⁾ Férière: Școala activă, v. I. p. 20 și urm.

Educație și cultivare

Dr. Nic. Balcă.

Noi nu putem intra aici în amănunte, dar ținem să descriem, cel puțin în linii generale, actul cultivării și al personalizării individualității. Filosofia valorilor și pedagogia culturii a desăvârșit teoria humboldtiană în sensul că, în clipa în care elevul asimilează bunul cultural, valoarea formativă se transformă în valoare a personalității. Ceeace înseamnă că personalitatea devine purtătoare de valori culturale¹⁾. Trăirea valorilor e însă generatoare de activitate și creație spirituală, căci „valorile sunt norme pentru activitatea personalității. Valoarea culturală conduce voința culturală”.²⁾ A purta în tine bogăția spirituală a culturii presupune o veșnică îndrăgostire de neprețuita lume a valorilor. Și, omul îndrăgostit de valorile culturii, își va pune întreaga sa viață în slujba acesteia, înmulțind și creînd el însuși bunuri culturale. Cu aceasta cultura devine mijlocul prin care individul se formează pe sine și în acelaș timp ea este și supremul scop al vieții acesteia. În imperiul culturii omul crede că-și realizează autonomia lui absolută și humanitatea lui desăvârșită. În creația sa culturală omul descopere raționalitatea ființii sale, adică aceea ce ridică aceasta ființă deasupra naturii. Și deaceea poate exista un mai bun mijloc de cultivare al omului decât cultura? Nu. Cine vrea să influențeze formativ asupra omului nu va putea face acest lucru decât prin cultură, pentru a transforma individualitatea acestuia într-o personalitate autonomă și creatoare de cultură.

Și, noi credem, că nu ne-ar fi greu să dovedim, că această teorie a cultivării, descrisă de noi mai sus, e fundamentul ideologic al școlii contemporane. E adevărat că filosofia mai nouă a reușit să formuleze diferite idealuri ale cultivării, dar definiția procesului formativ a rămas aceeași. E de ajuns să cităm câteva definiții ale cultivării, formulate de cei mai reprezentativi

pedagogi contemporani, pentruca să ne convingem de acest lucru. Așa de ex.: „Cultivarea este drumul dela unitatea nedeosebită prin multiplicitatea dezvoltată la unitatea dezvoltată”. (Georg Simmel). „Cultivare însemnează dezvoltarea și formarea totală a dispozițiilor naturale și moștenite spre o personalitate individuală. Este forma desăvârșită a idei de natură, forma întregii ființe”, (Paulsen). „Cultivare este forma ființială a individului câștigată prin influențele culturii, cu posibilități de dezvoltare și de asimilare a valorilor obiective ale culturii”, (Spranger). „Cultivare este un sens valoros deșteptat prin bunuri culturale, organizat individual și cu o depărtare și o adâncime individuală cât mai mare”, (Kerschensteiner).

Desigur, că idealul cultivării, propovăduit de idealismul german, n'a fost o invenție a lui W. von Humboldt, el își are întinse rădăcinile în ideea platonice a armoniei interioare, în acel *kalokageteia*. Dar interesant de observat e faptul, că ideea cultivării s'a ivit totdeauna în timpuri caracterizate printr'un individualism excesiv. Căci presupunerea primordială pe care se fundamentează ideea cultivării, e domnia omului asupra sa însăși. Eul omului devine, în actul cel mai desăvârșit al cultivării, un obiect pe care el îl poate forma în cea mai deplină libertate. Preocuparea fundamentală a școlii este de a forma personalități libere și îndrăgostite de o existență privată, indivizi cari n'au decât un singur ideal: realizarea tuturor posibilităților închise în marginile umanității lor.

Dar ar fi nespuse de greșit, dacă n'am recunoaște, că individualismul pedagogic nu e decât absolutizare a laturei subiective a procesului cultivării și că acest individualism nu e cuprins în concepția idealistă despre cultivare. În forma ei clasică, pedagogia cultivării a căutat întotdeauna, cel puțin în chip teoretic, să evite acest individualism. Căci, conform concepției de mai sus, se știa, că dezvoltarea individualității în per-

¹⁾ R. Hönigswald, op-cit.

²⁾ I. Wagner, Bd. I, p. 127.

sonalitate nu e posibilă decât grație confruntării acesteia cu lumea înconjurătoare, că desintegrarea spre o formă și maturitate proprie nu e posibilă decât ca integrare în comunitatea de viață și de valori. Ideea fundamentală pe care e așezată teoria idealistă a cultivării cuprinde în sine o imagine organică a lumii, în care domnește principiul, că partea nu-și poate avea existența decât în totalitatea întregului. Și întregul acesta nu este decât comunitatea poporului, așa că, din punct de vedere al unei educații populare, teoria idealistă a cultivării poate fi acceptată. Pedagogul german Ernst Kriek a și construit tocmai pe această idee o teorie pedagogică monumentală. Kriek identifică educația cu „cultivarea populară“ (völkische Bildung). Pentru el: „In ființa comunității se cuprinde și ființa educației. Căci educația nu este altceva decât una din exteriorizările vieții, o funcțiune originară a vieții. Și, dacă asimilarea — ca o adoptare a membrilor comunității după normele și ordinele obiective, — e legea fundamentală a comunității, atunci cu aceasta e dată și legea educației. Educația este adaptarea tipică a membrilor la normele și ordinele comunității“.¹)

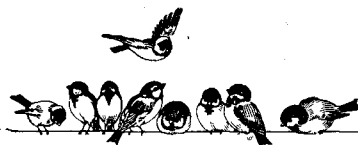
III. Deosebirea ființială dintre educație și cultivare.

Problema care ne preocupă pe noi e dacă pe baza concepției acesteia biologică-organică se poate descrie exact fenomenul educației? Că educația are o asemenea latură biologică-organică a arătat-o cercetările pedagogice ale lui Ernst Kriek. Dar asta nu înseamnă însă, că actul cultivării e identic cu actul

educației. Pentru înțelegerea fenomenului educației ideea cultivării e insuficientă; căci educația are de-a face cu omul în ceea ce are existența acestuia mai profund. Omul însă nu e numai o ființă organică și de aceea el nu poate fi înțeles numai cu ajutorul categoriilor gândirii organice.

Despre educație nu se poate vorbi decât la om. Un pom sau un animal pot fi bine formate. A spune despre acestea că sunt bine educate înseamnă a spune ceva fără sens. Și aceasta tocmai din cauză că educația are de a face cu ceea ce are omul în ființa omenească lui mai profund. Dar oare teoria cultivării nu se raportează la existența omenească? Desigur că și aceasta vorbește despre ființa spirituală a omului, despre puterile spirituale ale acestuia, cari trebuiesc să fie formate, despre unitatea stilului în exteriorizările vieții spirituale omenești, cât și despre comunitatea spirituală, în care se formează acest stil și se întâmplă această exteriorizare. Acest fel de a vorbi n'are prea mare însemnătate, căci e vorba mereu numai de funcțiuni organice. Omul e considerat aici o ființă spirituală numai întrucât el e supus aceluiași legi organice. Între om și lume nu e nici o prăpastie, căci atât lumea, cât și omul sunt părți ale aceluiași imperiu organic. Și de aceea în dezvoltarea omului se pot observa următoarele trepte succesive: reflex, instinct, inteligență practică, funcțiuni spirituale mai înalte, acestea din urmă ca cea mai înaltă formă a vieții organice. Între cea dintâi treaptă — aceea a reflexului — și cea din urmă — funcțiuni spirituale — nu e o deosebire ființială, ci numai de grad. Dar, atunci când vorbim despre educație, de mare importanță este existența ființială a omului. Despre această existență teoria cultivării nu ne poate spune nimic. (Va urma).

¹ Ernst Kriek, *Gründriss der Erziehungswissenschaft*, Leipzig 1927, p. 20; vezi și același; *Philosophie der Erziehung*, p. 3; *Völkische Bildung*, „Volk im Werden“, 1933 H. 1.

Leție de scris-citit

Cuvântul normal *sac*.

Pregătirea.

Intr'o convorbire cu elevii, se aduce vorba despre *sac*. Se intuiește sumar sacul, arătând: ce este, ce formă are, din ce este făcut și la ce se întrebuințează.

Conduși de învățător prin întrebări, copiii formulează o zicere în care se găsește cuvântul „*sac*“, De ex.: „Eu am un *sac*“. Se face, oral, analiza zicerii, oprindu-se atenția copiilor asupra vorbei *sac*. Analiza se face astfel: copiii repetă, individual și în cor, zicerea.

Învățătorul întreabă: ce este aceasta? (O zicere).

Din ce sunt formate zicerile? Câte vorbe are zicerea noastră? Care este prima vorbă? Care este a doua? A treia? Dar a patra? Să mai spună cineva vorba *sac*! Altul! Spuneți-o cu toții! Din ce sunt formate vorbele! Câte silabe are vorba *sac*? De unde știți? Dar silabele din ce sunt făcute? Să desfacă cineva silaba *sac* în sunete! Care este primul sunet? (s); Dar al doilea? (a); Al treilea? (c); Cum se numesc semnele sunetelor? (litere). Câte sunete are vorba *sac*? Atunci cu câte litere vom scri-o? Care sunt aceste trei litere? Să spună cineva vorba *sac* desfăcută în sunete! (s-a-c). S'o spună cineva, întreagă! Spuneți-o cu toții!

Anunțarea.

Azi veți învăța să scrieți și să citiți vorba *sac*.

Predare.

Învățătorul scrie pe tablă vorba *sac*. După aceea întreabă: ce am scris eu pe tablă? Cu câte litere am scris această vorbă? Să arate cineva, ce literă cunoaștem mai dinainte? (a) Alta? (c); Mai cunoașteți vreuna? Să arate cineva care este litera pe care o vedeți acum pentru prima oară? Se acoperă celelalte litere cu un carton și las să se vadă numai litera s. Ce literă este aceasta? Citiți-o cu toții! Ca s'o vedeți mai bine, eu am să scriu deoparte litera s. Ce literă am scris deoparte?

Se intuiește și se analizează atent litera. Pe câte rânduri am scris litera s? Ce am scris întâi? Se scrie liniuța înclinată, alături (/); Ce fel de linie este aceasta? Cum este înclinată? Pe urmă ce am mai scris? Se scrie alături, linia ce seamănă cu luleaua (o); Deci, din câte părți este făcută litera s? Un elev le spune pe rând și altul le arată la tablă. Învățătorul mai scrie încă odată litera s.

(Pe tabla clasei se află scris: *sac, s, /s, o*.)

Se imparte copiilor litera s decupată din carton colorat. Copiii trec cu degetul — de câteva ori — peste ea, arătând și spunând fiecare parte din care este făcută, pentru a deprinde — ușor și corect — forma literii¹⁾. Se scrie, apoi, litera s pe tăblițe. Se corectează. Se mai scrie litera s de 2—3 ori, corectându-se de fiecare dată. Apoi copiii sunt lăsați să scrie un rând întreg. Greșelile generale — dacă există — se corectează la tabla clasei.

La ce vorbă ați învățat litera s? Cu câte litere se scrie vorba *sac*? Care sunt acele litere? Cum se leagă litera s de literele cari se scriu după ea? Dar de cele dinaintea ei? Spuneți vorba *sac* pe litere! (s-a-c). Spuneți-o întreagă! (*sac*). Acum scrieți și voi pe tăbliță vorba *sac*. Se mai scrie de 2—3 ori și se corectează.

Rezumat.

Se rezumă observațiile privitoare la forma și scrierea literii s: Ce literă ați învățat azi? Pe câte rânduri se scrie litera s? Din câte părți este făcută? Care sunt acele părți? Cum se leagă litera s cu literele dinaintea ei? Dar cu cele din urmă? În ce vorbă am învățat litera s?

Aplicarea.

Să vă gândiți și să-mi spuneți alte vorbe cari se scriu cu litera s (masa, Sica, Sasu,

¹⁾ Se obișnuiește, ca aceste exerciții pregătitoare de scriere, să se facă scriindu-se litera cu degetul în aer, sau pe bancă. Nu e recomandabil acest procedeu, pentru motivul că elevii nu pot fi controlați, așa că ei fac mișcări cu mâna, cari n'au nimic comun cu litera predată.

sus, coase, etc.) Se alege o vorbă dintre acestea, căreia i se face — oral — analiza și sinteza și, după aceea, copiii o scriu pe tablete.

2. Cine poate să-mi spună o zicere alcătuită din vorbe cari cuprind litera *s*? Ajuțați de învățător copiii formează zicerea: „*sui sus un sac*“.

După ce se analizează amănunțit zicerea, desfăcând-o în vorbe, silabe și sunete, o repetă câțiva copii de 2—3 ori. Un elev o scrie zicerea pe tabla clasei; iar ceilalți pe tablete. Se corectează zicerea scrisă.

3. Recunoașterea literii *s* și a vorbei *sac*, în abecedar. Deschideți abecedarele la lecția care ați avut-o pentru azi! Dați o foaie mai departe! Fiecare să arate cu condeiul litera *s*. De câte ori se găsește scrisă litera *s* în rândul întâi? Dar în al treilea? Arătați cu toții, unde este scrisă vorba *sac*? De câte ori găsiți această vorbă în toată lecția?

4. Se intuiește tabloul din carte; iar observațiile se redau în ziceri cât mai apropiate

textului ce se va citi. Ex.: Ce vedeți în chipul de mai sus? Ce se află în fața casei? Ce vedeți în partea stângă? Cum este sacul? Ce face fetița? (ia acul). Vreți să știți cum o chiamă pe fetița? (Sica). Deci, ce face Sica? (Sica ia acul). Ce face ea cu acul? Cum este sacul? Dar mama fetiței ce face? Cu cine ia masa?

5. Acum, eu vă citesc lecția din carte și voi să urmăriți cu condeiele. Se citește textul din carte cât se poate de rar, pentru a putea urmări și copiii. Se citește apoi numai o zicere. O citesc și copiii. Se citește altă zicere și iarăș, o repetă și elevii. La fel se procedează până la sfârșit. Citesc elevii lecția întreagă. Acolo unde sunt cuvinte grele se opresc pentru a le explica.

Se mai citește textul încă de 2—3 ori.

Se copiază bucata citită, se desenează sacul.

Rădău Călin,

inv. Șc. de aplicație, Sibiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rugăciune

*Coboară, Doamne, mila Ta
Pe tina vechilor păcate,
In cuget ne sădește, Doamne,
Iubire, cinste, bunătate...*

*Să piară ura, nedreptatea,
Invidia, păcatul piară
Asemeni stropilor de rouă
Ce pier in soarele de vară.*

*In inimi, Doamne, să 'nflorească
Iubirea Ta nemărginită
Și harul bunătății Tale
Să ne ferească de ispită.*

*Coboară, Doamne, mila Ta
Și bunătatea Ta Divină...
Să înflorească 'n inimi, Doamne,
Asemeni florii din grădină.*

St. L. Popescu,
inv.

VIATA CULTURALA SI NATIONALA A SATULUI

Mucenici, gloate

Este neîndoios lucru, că țările în care darurile lui Dumnezeu s'au revărsat asupra poporului, punându-l într'o perspectivă mai amplă, calcă cu pași mai siguri în destinul lor, proiectând și peste celelalte o dără luminoasă care le arată jaloanele de viață ale viitorului. În nici un caz popoarele n'au prosperat prin întinderea nesfârșită a pământului sau prin numărul oamenilor catalogați în recensământul general al populației și, nici nu s'au manifestat în opere de artă și tehnică prin vulgul ce viermuiește fără nici o noimă prin stradele îmbăcsite de parfumi sau de miasme cadaverice. Gloatele, — în general, — au fost electrizate și conduse ori de mucenici ce se consumă robotind în tăcere, ori de bestii cari răcnesc la răscruci de drumuri, din dorința sadică de a-și satisface orgoliul cras al ambițiilor.

Pentru mucenicul, care suferă la necazurile altora, ori se bucură din suflet pentru cuceririle în folosul tuturor, nu mai există ani, nu mai există trecut, nu mai există eu, ci un singur viitor, al tuturor, care trebuie încălzit și luminat în așa fel, încât ori câți blazați și inactivi ar fi, să le facă viața mai ușoară și rațională. Intocmai lumânărilor, cari deși ard în continuu, nu-și întunecă lumina prin aceea că acum, acum, se sfârșesc, ci ard până la ultima picătură de ceară.

Mucenicul se deplasează din el și se contopește cu aspirațiile celorlalți, trăind viața lor, plângând și bucurându-se cu ei, gândind în permanență pentru altul și uitându-se pe sine.

Dar nimeni pe lume n'a avut răsplătă mai frumoasă ca mucenicul: nemurirea. Nu lumea prin îngustimea și nimicnicia ei, a fost viața lui, ci nemurirea, prin imensitatea și veșnicia care îngrozește bestia, au fost darurile cele mai sfinte ale mucenicului.

Încă din viață, el și-a pregătit detașarea-i sfântă, încât, ea n'a apărut grozavă ca în ochii bestiei făcându-l să-și frângă sufletul la gândul morții necunoscute. Găsindu-se în elementul lui, — moartea, — apare atât natural și activ până în ultima clipă a existenței somatice, iar sufletul lui numai după ce se desparte de trup, are o trăire absolut limpede, încât adevărurile preconizate de mucenic, atunci apar în lumina curată de vizionar și sparg prin forța coeziunii diamantine, toate asperitățile cari în viață împiedeau cristalizarea lui însuși.

Cuantumul de forță mistică, mesianică și viforoasă din sufletul mucenicului, a avut întotdeauna repercursiuni vădite asupra popoarelor și a înscris în istorie epoci de aur și furtuni, mentalități și curente, cari mai curând sau mai târziu au prins rădăcini în marile masse producând schimbări de regimuri ori răsturnări de lucruri obișnuite, chemând la viață nouă un popor blazat și condamnat la sinucidere lentă.

Întotdeauna au fost sacrificați pentru ideal numai acei cari l-au văzut, numai acei cari au știut drumeagurile ce duc la el, urmându-le cu riscul oricărui piedici, ne abdicând în vre-un fel până la completa realizare. Iar pentru mucenic, deși nu s'a cucerit întru totul idealul lui, este o realizare totală atât

cât a făcut până la scoaterea lui din luptă prin moarte. Idealul singur, este un tot indivizibil, însă calea până la el, mucenicul o împarte în etape și, pune la fiecare câte un scop burghez, care totalizat cu celelalte prin intransigența mucenicului, — dă moartea însăși — idealul, — de oarece existența ca materie a mucenicului, — după ajungerea idealului, — nu mai are importanța dinainte, întru cât, amestecându-se cu acei cari nu știu să moară, — blazații, — pierde din aureola luminoasă a sa și se scaldă apoi în aceeași apă a tuturor.

Unul singur e destinul mesianic al mucenicului: când simte că victoria este aproape, să facă posibilă, — aidoma paserii phoenix, — naștere mândră a altor misionari, cu alte destine și cari vor continua în eternitate drumul lui.

Nicicând sacrificatul n'a murit pentru nimic, ci moartea lui a însemnat un pas gigantic înainte, o biruință, un efort, nu o lipsă, un plus, o naștere.

La mormântul de pământ al mucenicului, ca și în fața icoanelor, nu se plânge, nu se slăbește voința, ci se îndârjește oțelindu-se în hotăriri și căutându-se identificare cu destinul lui. Astfel, mucenicul prin urmașii lui, își continuă opera, scobind și tăind înainte mărcinișul nimicniciei, lăsând moștenire ce a avut mai scump ca arme de luptă: răbdarea și stăruința neștirbită de materia pământului.

Dar cu cât vulturul despică mai vertiginos înălțimile zenitale, cu atât haosul lutului e mai adânc, trebuind să se scoboare mereu la el, împingând biruința și îmbătrânindu-o.

— Cum lutul, — bestia, — nu poate urca în eter, caută să smulgă înălțimii tot ce se ridică cu dorul de a cunoaște alte orizonturi, zădărniciind, ori distrugând prin mijloace diabolice avântul ce pornește înfocat spre cucerire.

Bestia, — cea mai abominabilă creatură din câte se pomenesc pe pământ, drojdia ce exală miros de stârv și mucegai, așteaptă momentul oportun pentru a sări în spatele victimei și cu ghiarele-i ascuțite să-i spintece din două mișcări abdomenul ori să-i spargă beregata.

Cu atât mai mult bestia umană, ajutată și de inteligență, rumeșă răsbunările, lu-

crează în umbra unor bloc-haus-uri și cu planuri de atac studiază milimetric ori ce mișcare, pentruca lovitura academică sub nici un motiv să nu-și piardă din amploare, iar când totul e pus la punct, se aruncă cu toată puterea de care dispune asupra victimei pentru a o ingenunchia pe vecie. Și spre deosebire de fiara codrului, bestia nu dă lovituri la întâmplare și dintr'o necesitate naturală, — pentru a trăi, — ci își alege victima care este mai grasă, mai frumoasă și din care, — pentru a-și potoli uraganul mocirlei, — va curge sânge mai mult.

Nu dintr'o necesitate, — poate o fi și asta o necesitate, — ci dintr'o psychoză specifică bestiei, care nu-și poate găsi o trăire aparte, dacât tot în ea, în această prăpastie inoportună, care-și consumă forța pentru a distruge aceea ce mâini pioase au cules și muncit zi de zi pentru mulțumirea tuturor.

Dacă n'ar fi existat bestii, nici chinuții n'ar fi fost. Tot ce face mucenicia sfântă, este durerea, martirajul la care sunt supuși dăruții de natură și reacția pe care o deslănțuiesc aceștia pentru apărarea destinului gloatelor. Este un proces natural. Izbânzile s'au încoronat întotdeauna pe cadavre, iar învinșii și'au strâns puterile din nou înfrățindu-se, răsturnând apoi pe apăsători.

Mucenicii cu bestiile se întâlnesc des. Iar cauza că celor dintâi li se depărtează izbânda finală, — istoria ne-o spune, — sunt masele, din care lipsește inițiativa și răspunderea. Dar în cele din urmă, la triumful mucenicilor se alătură și gloatele cari privesc indolent și absente la toată frământarea care se face tot pentru binele lor.

Bestiile, — ceea ce e paradoxal, — se sprijină tocmai pe aceste mulțimi fără nume și fără voință, îngurgitându-le și abstrăgându-le atenția dela punctele sensibile.

Mucenicul, sublimă întruchipare de slavă și belșug, logodit cu suferința și cuminecat cu moartea sfântă, are un singur drum, — greu, — ca plumbul, o singură mulțumire, — curată ca durerea, — răbdarea și o singură aspirație, — înaltă cât gândul, — eterul.

Ilie Petre-Tămășelu, inv.

De Paște ..

Invierea Ta, Hristoase

*Invierea Ta Hristoase,
Pe Adam din Iad îl scoase,
Azi lumina a luminat
Peste toți pân' la împărat.
Inviind Isus din morți,
Iertare ne a dat la toți,
Dela mic și pân' la mare,
Dela slab și pân' la tare:
Invierea Ta, mărim,
Sfinte Doamne, Te slăvim.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ingerul a alergat

*Ingerul a alergat
Și fecioarei a strigat:
— „O! Tu, cea plină de dar
„Nu te întrista cu amar;
„Că fiul Tău cel prea sfânt
„A înviat azi din mormânt.
„Și pe morți i-a ridicat,
„Mântuindu-i din păcat.
„Saltă acum Sion voios,
„Glășuește mângăios.
„Bucură-te îți vestesc,
„Bucură-te îți grăesc.
„Iar Tu, curată ce ești,
„Maica luminii cerești,
„Veselește-te curat
„De fiul Tău înviat“.*

Din colecția **A. N. Moraru**
inv.
Porcești—Sibiu

Obiceiuri cari se duc!..

Am scris cândva despre diferite obiceiuri pe cari le are poporul românesc la diferite sărbători mari.¹⁾ Aceste obiceiuri cari sunt de o frumuseță rară și cari au în ele cele mai frumoase și cele mai nevinovate elemente, au început să se cam ducă.

O parte au dispărut cu totul, altel> sunt pe cale de a dispărea, iar locul lor, este luat de obiceiuri noi, venite dela oraș, cari de cele mai multe ori sunt dăunătoare poporului nostru.

Așa a dispărut obiceiul de a se săruta pe umeri — sărut de creștinească împăcare, — în ziua de Paști, și de a-și schimba, creștinii, lumânările între ei.

La fel e pe cale de a dispărea udatul cu apă, atât la Paști, cât și la Sf. Gheorghe, iar pe alte părți la Rosale. Acum se obișnuiește să se stropească cu parfum, fiindcă... de... așa este și la oraș, iar acei cari au venit dela oraș „numai pe sărbători”, pe lângă că au lăsat costumul național, și-l îmbracă numai pe cel domnesc, cu guler tare, cravată și nelipsita batistă scoasă de-o palmă afară, au mai adus cu ei și obiceiuri, cari de cele mai multe ori sunt condamnabile. Te întâlnești cu el pe uliță, îi vorbești, îți răspunde 'n vârful limbei, cu „bonjur”, „bonsuar”, „merși”, „echivoc”, „oportun”, ba chiar cu „abracadabrant” și multe altele pe cari nici el bietul nu le înțelege.

Tot pe cale de a dispărea — pe unele părți — este și strămoșescul salut de „Hristos a înviat”, care abia se mai aude în ziua întâia și a doua a Paștilor.

— „Hristos a înviat”.

— „Adevărat a înviat”, e formulă de salutare creștinească, care pe alte părți se întrebuințează zilnic până la Ispas (Inălțarea Domnului).

E o rușine să treci pe lângă cineva și să nu zici: „Hristos a înviat”. Îi zici „bună ziua”, îți răspunde, dar în gândul lui te judecă: „Ăsta nu-i de-o lege cu noi săracul”!

¹⁾ Obiceiuri la Crăciun, la Anul Nou, la Bobotează și la Paști; apărute în Luceafărul.

Nici gospodina nu mai este aceea care să țină cu sfințenie la ceea ce a moștenit dela bunica. Pentru ea nu mai cântă pasărea „Țuțubeu”:

„Țuțubeu, țuțubeu

„Copta-i tortu?

„Pus-ai pâza?

„Că dă frunza“...

fiindcă ea își cumpără din târg dela „șatră” pânză și încă subțire și cu flori, nu de aceea groasă și urâtă de casă.

Pentru gospodina cea tânără de azi, nu mai sunt „păresimile” ceea ce a fost pentru bunica ei, și nici „amează păresimile” ca să numere ouăle de găină. Alte gânduri și alte lucruri o preocupă pe ea.

Ea așteaptă cu nerăbdare să vină prietena ei dela oraș — pe Paști numai — să vadă cum este îmbrăcată, pentru ca peste o săptămână să fie și ea la fel ca ea — adică „la modă”.

Nici postul nu se mai ține cu sfințenie de cei mai tineri. Nu se ține pentru că tot cei cari se întorc dela oraș.. aduc „moda domnilor” de a nu mai mânca „de post” ci numai „de dulce”. Aceștia nu caută să motiveze: de ce „domnii” mănâncă mâncări de dulce și nu de post? Ei nu știu că la oraș, o mâncare de post e cu mult mai scumpă ca cea de dulce!

Ba ceva mai mult. Merg cu convingerea și cu afirmația până acolo încât spun că: „Astăzi numai proștii mai postesc”.

Mai sunt și alte obiceiuri frumoase cari sunt pe cale de a se duce...

„Sfinte obiceiuri moștenite din moși strămoși; noi parcă, nu mai suntem în stare, „să Vă păstrăm și să Vă lăsăm moștenire urmașilor noștri. Pe noi ne preocupă alte lucruri acum. Noi acum suferim de o boală, de boala superficialității și în special de a vorbăriei. Vorbim foarte, foarte mult, dar facem foarte puțin. Numai când ne vom vindeca de această boală, numai atunci vom fi în stare să continuăm pe făgașul cel bun, numai atunci vom fi capabili să Vă păstrăm și să Vă lăsăm moștenire sfântă urmașilor noștri, așa cum „v'am moștenit”.

Ang. Moraru.

Oameni și fapte

† Subrevizorul școlar Nicolae Bembea

În ziua de 7 Martie 1938, a plecat dintre noi un prieten pe care l-am iubit. S'a stins un coleg, care pentru calitățile lui superioare, era socotit printre cei mai buni îndrumători și slătuitori ai învățătorimii.

Timp de peste 30 de ani a muncit acest om de o voință tare, de cinste exemplară și de o pricepere în diferitele probleme în și afară de învățământ.

Născut la anul 1885 în satul Banpotoc din jud. Hunedoara, după terminarea studiilor primare, actualul protopop onorar din comuna Mag (jud. Sibiu) Alexandru Vlad, l-a îndrumat spre a face studiile pedagogice de pe lângă Seminarul „Andreian” din Sibiu. Funcționează ca învățător suplinitor în comunele: Uroi, Bicău, Târnovița și Branșca din județul Hunedoara, unde după declarațiile făcute de el s'a sbatut de multeori în mizeria cea mai neagră. Decedatul Nicolae Bembea, le-a înfrânt pe toate și a biruit.

La 1908 își ia diploma de învățător și este ales cu umanitate de voturi ca învățător în

comuna Sibiel (jud. Sibiu). Aici și-a găsit terenul de muncă pe care-l dorea.

† Subrevizor Nicolae Bembea.

Nicolae Bembea a început să lucreze din răspuțeri pentru ridicarea școlii primare împreună cu colegul său în viață Ioan Dobrotă. Decedatul și-a dat seama, că nu e destul să lucrezi în școală, ci trebuie să îți desfășori activitatea și pentru popor.

Ce avea să facă. Nu putea să se apuce de o lucrare rațională a pământului, deoarece Sibielul fiind o comună de munte, nu are teren de cultură suficient. Să se apuce de creșterea vitelor, nu era pășunat destul. Fiind un neobosit cititor de

cărți românești și străine a pătruns adânc cunoștințele citite.

Ajunge la convingerea împreună cu decedatul preot Popovici și cu învățătorul Dobrotă, că la Sibiel nu se poate face ceva mai cu succes decât pomăritul. S'a pus pe lucru, formându-și gospodăria lui, grădina lui, unde a plantat soiurile cele mai alese de pomi, soiuri cari erau prielnice solului din Sibiel.

A început să țină conferințe practice cu poporul îndrumându-l și sfătuindu-l să-l urmeze.

A început să-și planteze și terenurile ce le avea pe câmp. Poporul l-a urmat cu credință. Comuna Sibiel, pe urma acestui vrednic dascăl, a ajuns să fie o adevărată grădină, care nu are pereche.

Soiurile de tot felul de mere cultivate aici sunt căutate în Cehoslovacia.

Țăranii din Sibiel, încasează anual milioane de lei după poamele lor gustoase. Toate acestea pe urma lui Nicolae Bembea.

Unii oameni caută să miște opinia publică, nu prin vorbe, ci prin exemplul pe care-l dau în viața lor proprie.

Decedatul Bembea, a fost omul faptei bune. Pomăritul înainta și înflorea în Sibiel sub ochii lui.

Intru cât nu era în comună o casă unde să poți aduna poporul spre a-i îndemna la cele bune, Bembea și cu ceilalți intelectuali și fruntași din sat, pune la cale construirea unei case naționale, care este o podoabă a Sibielului și comunelor din jur.

Aici și-a continuat el opera de culturalizare a satului, aici s'au luat hotărârile de înfrumusețare a satului, aici s'au ținut cursurile de pomărit cu învățătorii din județ, aici aranja el frumoasele expoziții de fructe.

*

După ce s'a convins că pentru comuna Sibiel și-a făcut cu prisosință datoria, dornic de a sfătui și îndruma și pe ceilalți colegi din județ, la anul 1920 este numit subrevizor școlar de control al județului Sibiu. Aici i s'a dat ocazia să cutreere Țatele și să le cunoască lipsurile. Cari dintre învățătorii inspectați nu-și aduc cu drag aminte de inspecțiile școlare efectuate de decedatul Bembea.

Îi îndruma, îi sfătua ce au să facă pentru școala lor, pentru gospodăria lor. Chiar și cu ocazia inspecțiilor școlare era nedespărțit de grădina de pomi școlară, unde le arăta cum să altoiască, trecea deasemenea foarte bucuros în grădinile țăranilor arătându-le cum să curețe pomii de crengi, cum să le rețeze crengile, cum să stropească ș. a.

În anii din urmă trece în postul de subrevizor de cancelarie la Revizoratul școlar

al județului Sibiu, crezând că va avea liniște mai mare, ca în control. Lucrările multiple de birou l-au făcut să aprofundeze toate chestiile, dându-le totdeauna deslegarea pe care el o credea cea mai bună.

Timp de 15 ani am lucrat cot la cot cu decedatul Bembea și nu pot uita nici trece cu vederea serviciile pe cari le-a adus acest apostol și mucenic al neamului școalei peste tot, timp de peste 30 de ani.

Numai cine pătrunde cu mintea o muncă cinstită de peste 30 de ani, numai acela poate să-și dea seama de serviciile aduse de decedatul în Domnul învățământului și neamului.

Nicolae Bembea a fost și un bun și iscusit mânăitor de condeiu. Decedatul profesor de pedagogie dela Seminarul „Andreian“ Dr. Petru Span, îl lua adeseori pe lângă el de a ține lecții practice elevilor din secția pedagogică și în urmă el însuși a publicat multe lecții în revista „Vatra școlară“ precum și alte articole. Insemnate articole a publicat și în revista „Satul și Școala“.

Noi prietenii și colegii lui de muncă l-am prețuit și nu-l vom uita în curând, deoarece cuvântul lui era adevărul, în slujba căruia, tu scump prieten, ai stat ca o straje credincioasă.

Frumoasă ți-a rânduit Dumnezeu cărarea pe pământ. Căci ce cărare poate fi mai frumoasă decât aceea de învățător. Frumos nume, pe care frumos și cinstit ai știut să-l porți și frumos și curat îl duci acum în fața Celui de sus, în fața căruia vei sta drept, după cum dreaptă ți-a fost mintea și judecata ta, dreaptă ți-a fost munca ta.

Dormi în pace. Fie-ți somnul luminos ca lumina pe care ai sămănat-o în suflete. Fi-eți odihna dulce ca cuvântul bun cu care ai trezit în piepturile tinerilor învățători dorul de a cunoaște adevărul.

Prieten drag, bun și credincios, suntem vremelnici pe acest pământ. Odată ne vom revedea căci toți vom urma calea ta. Și atunci te vei bucura când vei afla că munca ta a dat rod însutit.

Odihnește în pace!

Ioan Dragomir,
revizor școlar Sibiu.

† Nicolae Bembea

S'a stins, plâns de toată lumea, subrevizorul școlar Nicolae Bembea.

O boală nemiloasă s'a pus deacurmezișul unei vieți de muncă și cinste, viață care va trebui să fie pentru toți cei cari l'au cunoscut o pildă vie de ceiace trebuie să facă din viața lor. Pentrucă sufletul lui Nicolae Bembea a fost un suflet mare și rar, n'a fost un „suflețel” de rând. Și cum i-a fost sufletul așa i-a fost și viața; o tulpină dreaptă și înaltă plină de florile bunătății și cinstei.

În trupul acela firav, vlăguit atât de mult de rigorile unei sfinte datorii, încât la sfârșit nu și-a mai putut purta sufletul, era ascuns un cristal de mare preț, pe lângă care sufletele noastre apăreau ca niște biete stile colorate. Și cum se întâmplă mai întotdeauna în viață, pietrele nestimate sunt mai decente, decât falsificările cari au darul să încânte ochiul.

Chiar dac'ar fi să presupunem că la origine toate sufletele sunt la fel și atunci cu atât mai mult ne-ar crește admirația pentru sufletul nobil al lui Nicolae Bembea, pe care nici vicisitudinile unor vremuri vitrege și nici ingratitudea oamenilor nu l'a putut nici păta măcar.

În flacărele unei sorți, care l'a urmărit uneori cu o neînțeleasă răutate, sufletul său asemenea unui metal prețios, prin ardere, s'a făcut tot mai nobil...

Cât timp a fost învățător — până în 1919 — sufletul său a ars ca să lumineze și să încălzească un sat în declin, Sibielul. Iar dacă Sibielul are astăzi o situație așa de înfloritoare se datorește în mare parte, străduințelor și „apostolatului” său.

Învățătorul Nic. Bembea, a văzut cu atâta vreme înainte — ceiace se pare că nici astăzi nu se știe — că se poate vorbi de cultură și civilizație în satele noastre, dacă poporul n'are ce mânca și dacă boalele-l seacă și n'are cu ce se lecuie. S'a grăbit deci — împreună cu colegul Dobrotă — să asigure poporului o bună situație materială, prin găsirea unor noi izvoare de câștig. Așa au găsit pomii — acum 25—30 de ani —

cari astăzi aduc în fiecare an atâtea milioane de Lei și cu ei se reașează în casele Sibielenilor bunăstarea și fericirea, iar civilizația și cultura intră, în Sibiel fără paradă și fără programe, în modul cel mai firesc și trainic...

Jertfele sufletului său dornic de muncă și dragostea curată de-a face bine, au fost cea mai deplină cheazășie că scopul va fi atins. Și a fost. O poate vedea oricine care intră în Sibiel. Dacă fiecare învățător va căuta să facă numai pe jumătate din cecece a făcut Nic. Bembea pentru satul său, s'ar schimba cu desăvârșire fața țării. Atunci abia ne-am putea da și noi seama de forța ce reprezentăm. Vor trebui jertfe și muncă multă, desigur. Dar nu facem destule și așa? Singurul corectiv ar fi poate să unim jertfele și munca spre acelaș scop, în mod sistematic și rațional. Și atunci vom face operă salvatoare și durabilă ca Nic. Bembea.

Pe teren didactic a fost unul din cei mai buni învățători ai generației sale. Bun cunoscător al sufletului copilului, știa să și-l apropie prin iubire și bunătate. Inzestrat apoi cu temeinice cunoștințe pedagogice, fiind un eminent elev al pedagogului Dr. P. Șpan, Nic. Bembea stăpânea până în subtilități misiunea căreia i se dedicase, modelând sufletele copiilor cu dragostea și priceperea unui perfect grădinar. Dumnezeu îi descoperise și tainele creșterii pomului și tainele creșterii copilului, iar cunoștințele experienței sale pe aceste domenii, iau deschis prin aprecieri, multe perspective cari se lăsau ascunse altora. Numai așa se explică faptul că, la o vârstă, când avea dreptul la odihnă, ataca și deslega totuși, probleme școlare cu o nebănuită vigoare. Așa s'a impus în lumea didactică a Ardealului ca o forță de rangul întâiu.

Ca subrevizor școlar a fost timp de 19 ani, un adevărat părinte. A știut să imbine ca puțini alții și cu un tact desăvârșit oficialitatea rece cu căldura părintească. Și mai ales s'a făcut iubit prin marea sa bunătate. Sfatul pe care-l dădea cu dragă inimă

ori cui i-l cerea, era izvorit dintr'o sinceritate și dreptate nețarmurită. De aceea a rămas în inimile tuturor, ca adevărată icoană a omului de bine.

Și dacă ar fi să ridicăm cruci pentru toți

morții misiunii noastre, pe crucea lui Nicolae Bembea, am scrie doar atât:

„Aici odihnește un om bun, Nicolae Bembea” cu atât mai mult, cu cât ni se par așa de rari astfel de oameni...

Ion Albescu.

Impresii în legătură cu excursiunea în Cehoslovacia

O surpriză plăcută ne-a cauzat de asemenea faptul comunicat, că din ordinul On. Minister al educației naționale cehoslovac, toate școalele din cuprinsul republicei cehoslovace, sunt obligate să învețe Imnul Regal Român și alte câteva cântece românești, pe cari să le execute cu ocazia sărbătorilor noastre naționale și să se organizeze serbări cu program românesc, prin care să se arete dragostea pe care o poartă poporul cehoslovac fării noastre. Acest ordin dat de Ministerul cehoslovac n'a rămas numai pe hârtie, ci a fost tradus în fapt lucru pe care l-am constatat cu mare emoție suflătească pe la toate școalele pe unde am trecut și unde s'a cântat Imnul Regal Român și alte cântece românești. Ar fi o măsură salutară care trebuie luată și la noi, pentru ca să se cânte în școalele noastre Imnul Cehoslovac și Jugoslav. În Cehoslovacia se țin și în prezent multe conferințe despre țara noastră. Ni s'a comunicat că începând cu anul viitor, se va introduce în cl. VIII-a a cursului supraprimar l. română.

Din sala festivă, am trecut în sala de spectacole, unde ni s'au arătat filme școlare lucrate în Cehoslovacia de firma Novotny, care ne-a promis să vină și la noi, pentru a compune un film pentru tineretul Cehoslovac.

Din sala de spectacole, am fost conduși în sala de recepție, unde elevele cursului supraprimar ne-au servit sandwichuri pregătite de ele.

Masa la amiazi am luat-o în saloanele elegante ale restaurantului hotelului „Spolecensky”, iar după masă, am vizitat cimitirul care este transformat, dintr'o pădure

de stejar și fag după dorința proprietarului Thomas Bata, care dându-și sfârșitul într'un accident de avion, a fost înmormântat la umbra unui fag, având deasupra mormântului o placă frumoasă de marmoră neagră. La o mică distanță de mormântul lui Thomas Bata, se află mormântul pilotului care a murit în acelaș accident de avion cu stăpânul său. Seara marile întreprinderi ale fabricilor Bata, ne-a oferit un banchet tot în saloanele restaurantului și hotelului „Spolecensky”.

A 2-a zi 9 Septemvrie 1937, am plecat spre *Brno*. Am putut privi în acest drum ogoarele cehoslovace, care sunt cultivate până la ultima palmă de pământ, lucru pe care l-am observat în Ardeal și Bucovina. Către amiazi sosim în gara *Brno* frumos pavoazăată cu drapelele cehe și române și așteptați de autoritățile civile și militare.

M'am dus îndărăt cu 20 de ani, și priveam cu tristețe la această gară, unde am defilat ca soldat austro-ungar, în fața colonelului Mangesius, în drumul nostru spre Jugoslavia. După ce am fost încartiruiți ne-au transportat cu autocarele la primărie. În sala mare de recepție care este de o frumusețe de nedescris în ce privește arta decorativă, ne așteptau dl Dr. Spatzier primarul municipiului și mai mulți consilieri. Dl primar Dr. Spatzier, ne urează bun sosit în acest oraș de cultură din Europa, dorind ca să lucrăm ca educatori pentru întărirea Micei înțelegeri. Răspunde în l. franceză dl Toni, asigurând pe dl primar. Dr. Spatzier, de tot concursul învățătorimii române, țara amică Cehoslovacia. Aici am putut privi o veche mănăstire de pe la

anul 1200, unde s'a retras după revoluție Alexandru Ipsilante, aflându-și sfârșitul. Se vede pe culoarele acestei mănăstiri o statueta a lui Ipsilante.

După solemnitate din sala de recepție a primăriei, am trecut în sala unde a avut loc banchetul oferit M. S. Regelui Carol II, când a fost în orașul *Brno* și unde ni s'a servit o gustare. În urmă am vizitat muzeul orașului, care se află în parterul palatului primăriei. Am vizitat și vechea cetate a orașului *Brno*, transformată mai târziu în închisoare politică, pentru națiunile subjgate. Această închisoare este cunoscută în istorie sub numele de „*Casemate*“. Aici au stat închiși poetul italian Silvio Pelluci, generalul turc Ahmed Pașa și 200 polonezi, capii revoluției dela 1848 din Cracovia, poetul maghiar Francisc Kazinczy. Inchiisoarea are trei etaje după pedepsele dictate. Cel de jos se găsește la 20 m. adâncime și pe 200 m. lungime, fără lumină și în umezeală. Aici erau aduși 90% din deținuții politici și 10% criminali. Și astăzi se pot vedea în ziduri belciugele de fier de cari erau legați deținuții, iar alte belciuge de cari erau spânzurați.

Cu groază am privit scara pe care erau întinși criminalii sau delicvenții politici legați la gât iar la picioare deasemenea legate cu o frânghie care se înfășura pe după un sul, în urma învârtelii unei roți care întindea corpul până il rupea în două.

Nici nu-mi pot închipui o moarte mai crâncenă ca aceasta. Cuprinși de groază și fiori am părăsit această închisoare, pentru a lua masa la Casa Sokolilor.

După masă primăria municipiului *Brno*, ne-a pus la dispoziție două autocare, pentru a putea cerceta și alte școale primare rurale departe de oraș. Astfel la 25 km. depărtare de *Brno* am vizitat Școala primară din Cernahora, unde am fost primiți de elevi și întreg corpul didactic intonându-se Imnul Regal Român. Am fost conduși în sala de festivități, unde ni s'a servit un bogat bufet de eleve toate îmbrăcate în halate albe și cu bonete pe cap. În timpul gustării, am putut să privim câteva scene de păpuși și

să ascultăm cuvântări inflăcărate din partea reprezentăților școalei. Ca să ne facem o idee și despre această clădire amintesc următoarele: aranjamentul salelor de învățământ și al mobilierului, ca la școalele primare din *Zlin*, are 16 sale de inv., 4 cancelarii, 1 sală de festivități și a costat 1,450.000 Koroane.

De aici am trecut la Școala primară din *Jestřebi*, unde elevii și populația întregă a manifestat pentru noi și țara noastră. În această comună am găsit o curățenie care ne-a impus tuturora.

Ce am putut remarca în aranjarea caselor; toate sunt retrase dela stradă cam 3 m. iar în acest loc liber toate aveau un fel de parc plantat cu flori.

Am cercetat o altă școală mare în Comuna *Blansko*, care mai mult se poate compara cu un liceu decât cu o școală primară.

Școală bine organizată cu bucătărie, atelier de băeți și fete, muzeu și două grădini școlare, una pentru băeți și alta pentru fete.

Autocarele noastre ne transportau pe șosele asfaltate prin regiuni pitorești de brad la înălțimi de 1000 m. pentru a privi prăpăstii adânci de 350—400 m.

Ca să nu ne întoarcem în orașul *Brno*, fără a vedea și alte minunății ale Marelui Creator, ne-am grăbit să vizităm peștera *Macocha*, care este a doua din lume ca mărime și frumusețe după *Postumia* din Italia. Timp de două ore am străbătut-o cu bărcile pe un lac subteran în lungime de 700 m. și lat de 5—6 m. având în unele locuri adâncimea și de 40 m. Lacul este feeric luminat cu electricitate și nu știi cum să mai admiri stalactitele și stalacmitele. A fost o călătorie ca în povești care s'a făcut pe sub pământ.

Către seară după ce am străbătut 160 km. ne-am întors obosiți la *Brno*, dar mulțumiți sufletește de școalele minunate organizate pe cari le-am văzut, precum și de regiunile încântătoare pe cari le-am văzut, precum și de regiunile încântătoare pe cari le-am străbătut și pe cari nu le vom uita curând.

În ziua următoare am vizitat școala experimentală care poartă numele fondatorului

sokolilor -- Tyrș —. Școala aceasta este mixtă și impune ca clădire, având salele pe jos parchetate, cu laboratorii, sală de gimnastică și spectacole, încălzire cu calorifer, mobilier modern.

Această construcție a costat în bani românești 22 milioane Lei. Aici am fost primiți de elevi, cari ne-au intonat Imnul Regal Român, iar dl director Mlejnek, salutându-ne ne-a arătat organizarea acestei școale, precum și metodele cari se folosesc. Poeta Bozena Fmarya, ne-a vorbit în românește, arătându-ne cât de mult iubește România. Poeta Bozena are scris în l. cehă „România fără binecuvântată de D-zeu“, iar acum traduce poeziile lui Eminescu.

Aici am trecut deasemenea din clasă în clasă asistând la lecții de citire, geografie, desen. În sala de gimnastică elevele au executat diferite exerciții, jocuri ritmice și naționale pe muzică. La plecare o elevă a oferit președintelui Ţoni, o coroană de flori legată cu tricolorul românesc, iar noi în strigăte de „Nazdar“, iar elevii și corpul didactic „Atzije Rumunsko“ am părăsit școala. La ora 1 după masă ne-am luat drumul spre Praga, părăsind orașul *Brno*, care ne-a lăsat multe amintiri scumpe.

La ora 5 după masă, suntem ajunși în Capitala Cehoslovaciei *Praga*, așteptați fiind de dl Consul de pe lângă legația română și de biroul Asociației generale a învățătorilor din Cehoslovacia în frunte cu președintele Vlasak.

La ieșirea din gară ne așteptau trei autocare, împodobite cu tricolor românesc și cari ne-au transportat la Casa tineretului ceh, unde eram găzduiți. Toată lumea privea la stegulețele noastre și copii ne salutau cu beretele și batistele. Abia ne-am lăsat bagajele și am plecat din nou cu autocarele, să vizităm Praga veche. Seara ni s'a dat un banchet oficial din partea primăriei la unul din cele mai elegante restaurante din Praga.

Intre alții a fost prezent și Dr. Psihoda, prof. univ. reformatorul pedagogiei cehe de astăzi. S'au ținut mai multe cuvântări, între cari remarcăm a dlui prof. univ. Dr. Psi-

hoda și al unui reprezentat al Abatelui Zavoral, un prieten sincer al românilor. Vestitul cor al învățătoarelor din Praga, ne-a delectat tot timpul și cu cântece românești frumoși și cu precizie executate. Un grup însemnat de învățătoare purtând costumul național ceh din diferitele ținuturi ale republicii, au executat jocurile naționale cehoslovace. A 2-a zi, 12 Septembrie 1937, însoțiți de dl Vlasak, președintele Asociației inv. din Cehoslovacia am vizitat școala primară superioară din Praga, unde am fost primiți de elevi și corpul didactic cu flori. Elevii au intonat Imnul Regal Român și Ceh. Școala are laboratorii, sală de gimnastică, de istorie, sală de audiții pentru radio ș. a. Salele de inv. și coridoarele sunt ornate cu tablouri, iar din loc în loc sunt dulapuri de sticlă în care se văd fructe și legume frumos lucrate din lut.

Printre tablouri remarcăm al președinților republicii Massaryk și Beneš, al M. S. Regelui Carol II, al României și al M. S. Regelui Petru al Jugoslaviei, al M. V. Mihai de Alba-Iulia și al A. S. R. Paul al Jugoslaviei. Sub ele am găsit scris „Prietenii noștri“. În alte dulapuri am găsit cusături românești.

De aici am mers la biblioteca centrală din Praga, care numără 500.000 volume și are 24 filiale biblioteci în oraș. În timpul când vizitam biblioteca se aflau acolo cel puțin 250 persoane, cari fie că citeau, fie că consultau cărți.

După vizitarea bibliotecii centrale, am fost conduși la palatul preșidențial Hradcany, așezat pe o colină ce domină orașul și la poalele căreia curge *Ultava*. Intr'o parte a palatului locuște președintele republicii, iar celelalte încăperi sunt rezervate pentru festivități.

După vizitarea palatului preșidențial, am trecut la primărie, unde în sala de recepție am fost primiți de Dr. P. Zenkel, primarul general al municipiului Praga.

În sala de ședințe a vechii primării am văzut un tablou care înfățișează pe Mihai Viteazul la Praga, când s'a dus să ceară ajutor contra ungarilor dela împăratul Ru-

dolf. Ca un semn de adâncă pietate față de aceia cari și-au jertfit sângele și au contribuit la înfăptuirea republicii cehoslovace, ne-am dus la mormântul eroului necunoscut, unde am depus o coroană cu culorile noastre naționale și am păstrat un moment de reculegere.

La ora 10, am plecat cu autocarele să vizităm „Masarykovy Domovy“, „Casa Masaryk“, operă înfăptuită de actualul primar general al orașului Dr. P. Zenkel și oferită în semn de omagiu fostului președinte Thomas Massaryk.

Este o casă de adăpost pentru bătrâni, săraci, pentru infirmii de boale cronice ale sistemului nervos, pentru copii debili. Casa aceasta de adăpost se găsește la 45 minute distanță cu autobuzul de gara Wilson în afara orașului, într'o poziție pitorească, la marginea unei mari întinderi păduroase. Sunt douăsprezece pavilioane spațioase cu trei etaje, cu fațadă pe toate cele patru laturi. Această construcție de o mândrie arhitectonică a costat suma de o sută milioane de coroane (cam cât a costat pavilionul românesc dela expoziția din Paris). Primăria orașului Praga, i-a strâns pe acești incurabili nervoși și pe copiii cu afecțiuni cerebrale congenitale grave aici, unde există chiar o școală specială de educațiune. Am părăsit „Casa Massaryk“, că poate și la noi va răsări un gând bun pentru creierea unui astfel de așezământ în care de fapt este iubirea față de aproapele.

Seara Asociația învățătorilor cehoslovaci ne-a oferit o masă la „Casa Învățătorilor“ unde a fost o animație de voie bună întrecându-se în cuvântări și cântări frații învățători cehi și români.

În ziua de Duminică 12 Septembrie 1937, am vizitat Muzeul Național al statului, care păstrează toate comorile poporului ceh. Timp de câteva ore am străbătut galeriile acestui muzeu. Ceiace am putut observa a fost faptul cum părinții vizitau acest muzeu cu copiii lor și cărora le dădeau explicațiile necesare. Tot înainte de masă am vizitat muzeul etnografic de artă națională. Acest muzeu are multă asemănare cu muzeul „Astreii“ din Sibiu.

În după amiza acestei zile am vizitat grădina zoologică, care se întinde pe un teren de câteva jugăre situată pe șes și pe deal.

În această grădină se pot vedea tot felul de animale atât cele dela noi, cât și dela polul nordic și țările calde.

Cu acestea programul stabilit de simpaticul coleg ceh Jurek, pentru excursia din Cehoslovacia a luat sfârșit spre regretul nostru. Am descris pe scurt ceiace am putut să văd într'o țară industrială, în o țară în care să văd progrese enorme pe zi ce merge, o țară care înțelege ce este școala și cultura.

Seara la ora 9, am părăsit Praga, străbătând Cehoslovacia până a 2-a zi 13 Septembrie la ora 1 după masă, când trenul cehoslovac ne-a lăsat la Halmei, granița țării noastre. Aici am fost întâmpinați de autoritățile civile și școlare, care ne-a servit o gustare. Aici am urcat cu toții în trenul românesc, care începând dela Oradea a debarcat rând pe rând colegii, cari au petrecut zile frumoase într'o țară amică nouă. Să dea bunul D-zeu, ca cele văzute de subsemnatul, să fie văzute la fața locului și de grupul învățătorilor din județul Sibiu.

I. Dragomir,
revizor școlar Sibiu.

„Nime nu-i așa de fericit sau nefericit după cât își inchipuște“.

LA ROCHEFOUCAULD.

*

„Cine știe multe e modest; cine știe numai una e mândru“.

HIPPEL.

„Experiența e ca steau polară, ea nu le luminează oamenilor de cât seara“.

LA ROCHEFOUCAULD.

*

„Tinereța e totdeauna o enigmă, vârsta matură e deslegarea enigmei“.

T. MAIORESCU.

RECENSII

Vasile Militaru: Curcubee peste veac, fabule. Editura Cugetarea București, 224 pag. Volumul III 70 Lei.

Csenul fabulei, cultivat cu meșteșug de câțiva din bunii noștri poeți din epoca nașterii poezii românești, a fost abandonat aproape cu desăvârșire. Pușinii scriitori care se avântă în acest gen dificil, sfârșesc prin a se pierde în forfota anonimatului, înscriind în chinga vremii doar exerciții de fabulă și nicidecum opere durabile care să străbată peste veacuri și să însemne o epocă.

Cu aceste considerațiuni, — și-atunci e mai mare bucuria —, înscrie în carnetul nostru numele unui nou volum de fabule, al aceluia care a dus la perfecție genul, intrând în literatură cu o formă nouă, turnată în tipare dârze și totuși fragede prin noutatea și variația temelor.

Vasile Militaru, — poate cel mai bun fabulist al nostru până azi, — după ce ne-a dat în ultimul timp cele două volume din „Viermi și stele”, împropătează lectura fabulei prin apariția unui nou volum: „Curcubee peste veac”. În cele 58 bucăți ne plimbă prin lumea ... animalelor, ne face să trăim alături de oile nedreptățite, să ne întoarcem la „Păianjenii”, care țes „Pânza fericirii”, să judecăm „Rățoiul trădător”, să plângem „La moartea unei rațe”, să ne învețe „Pupăza democrată” ori „Măgarul cel cu limba cultă”

„Lungul nasului”, să vedea „Legea lupilor” „Lege dreaptă pentru toți”, ca la urmă să strigăm din toată puterea: „Săriți, lupii”!

Fabulele din „Curcubee peste veac” sunt focuri vii și luminoase, sunt scrâșniri de lanțuri, sunt junghere ascuțite cari se 'nfig adânc în inima fiecărui român născut și crescut din sfânta noastră istorie.

Ovid Densușianu-Fiul: Furtuna, roman. Edit. Cugetarea Buc. 340 pag. 90 Lei.

Iată o carte bună, printre puținele care s'au tipărit în ultima vreme la noi în țară”.

Autorul —, cum de altfel a și spus-o, — în acest volum, care este al doilea din seria: „Dealungul unei generații”, primul fiind „Stăpânul” iar ultimul, încă netipărit „Renaștere”, n'a urmărit „evoluția crizelor” din „ciocnirea a două lumi”, ci a „zugrăvit” obiectiv „punctul culminat” al lor, pe care disecându-l măestrît, a pregătit zorile unei epoci de aur.

Stilul limpede fără digresii și înflorituri perimate, urmărind pas de pas acțiunea și susținând-o din puterea expresivă a cuvintelor, fac din romanul „Furtuna” o carte în adevăr furtunoasă prin noutatea tratării subiectului.

Cartea este din acelea pe care le citești de două ori.

Așteptăm urmarea romanului în volumul „Renaștere”.

I. Peta.

Părerii din afară despre „Luceafărul”

„Curierul Olteniei” din Craiova anul 47 Nr. 1923 din 3 Aprilie 1938, scrie despre Luceafărul următoarele:

Luceafărul. (Anul V. Nr. 1—2), Sibiu, de sub direcția dlui Petre Olariu, a pășit pe pragul al 5-lea an de apariție, cu toate că a întâmpinat multe greutăți din punct de vedere material, mai ales azi când trăim

într'o vreme de adâncă frământare socială, vitregită de caractere.

E un gest salutar din partea acestui om de litere, care prin munca și dragostea sa de frumos, a știut să închidă în filele acestei reviste, simțurile cât și cugetile colaboratorilor în care a înțeles momente de retrăire sincere — răbufniri sufletești —

așternute prin articole cât mai variate, mai documentate.

Luceafărul, să nu-și piardă din evoluția lui de strălucire, și să-și păstreze intact forma lui de mai înainte, radiind mai puternic, mai luminos, căci el oglindește în adâncuri simțăminte curate și nobile.

Iar *Curierul* din Sibiu, anul II Nr. 5 din 15 Martie 1938, are următoarele cuvinte măgulitoare pentru *Luceafărul*:

„*Luceafărul*“, revistă învățătoarească din Sibiu, ne-a atras atenția printr'un articol al redactorului său, intitulat: Planuri de viitor... Il știam noi curajos și hotărît pe P. D. — dovada cei 4 ani încheiați ai revistei pe care a dus-o în spate, — dar acum s'a întrecut pe sine însuși. Căci problema pe care o ridică în ultimul număr al revistei trece granițele unei regiuni a țării și este din păcate, o mare miteahnă a școlii românești.

Ce face și ce-ar trebui să facă învățătorul mai cu folos pentru satul lui?“

Și după ce reproduce câteva pasagii din articolul amintit, încheie:

„Vreți un mai frumos program pentru o revistă învățătoarească? Nici nu se poate“...

„Noi care însemnăm aici orice inițiativă bună, care intenționează să scoată Sibiu din monotonia în care se complăce, ne facem o plăcută datorie să semnalăm „Planuri de viitor ale redactorului „*Luceafărului*“.

N'am reprodus aceste rânduri din vre-un orgoliu personal, ci numai pentru a chema la muncă și înțelegere pe toți; căroro datoria le-ar porunci să fie alături de noi, ajutându-ne cu ceea ce sufletul lor ar putea să ne ajute. Mult pot face puținii buni împreună, dar mulți buni câte n'ar putea înfăptui?

Știri și informațiuni

Dorim tuturor colaboratorilor, sprijinitorilor, abonaților și prietenilor noștri Sărbători vesele și fericite, salutându-i cu creștinescul salut „Hristos a înviat!“

„**LUCEAFĂRUL**“.

ASOCIAȚIA GENERALĂ A ÎNVĂȚĂTORILOR
DIN ROMÂNIA

București, Bulevardul Take Ionescu Nr. 23

Redacția Revistei „Luceafărul“

Pentru adunarea fondurilor necesare ridicării Casei Învățătorilor din capitala țării, Asociația noastră și-a asigurat un beneficiu din desfacerea lozurilor Loteriei de Stat și a Fundațiilor Regale, prin Casa de Credit a Corpului Didactic.

În sprijinul aceluiaș scop, vă rugăm, cu onoare, să binevoiți a publica în fiecare No. din Revista de sub conducerea Dvs., alătu-

ratul Apel, fie în corpul Revistei, fie pe copertă, semnătura Președintelui, în lipsa clișeului, tipărindu-se cu litere de tipar.

Președinte:

D. V. Țoni.

Secretar General:

I. Tăun.

Poșta Redacției

Dlui A. C. profesor, Sibiu. Vă mulțumim pentru cuvintele de îmbărbătare ce le-ați avut întotdeauna față de truda învățătorilor, a căror muncă o știți puțini.

„*Luceafărul*“ Vă va rămâne mult îndatorat pentru prețioasa colaborare din trecut și pentru cea din viitor pe care o așteaptă cu nerăbdare. Sărbători fericite!

Dlui E. P. în Gh. de j. Este întâia rândunică care ne anunță, că „Planuri de viitor“ n'au fost luate în deșert. Îți mulțumesc. Repet că nu s'a putut în acest număr.

Sumarul:

Literatură și Artă.

La Denii, poezie	<i>Ion Hămbășianu</i>
Bătrânul	<i>Sim. Lomnășanu</i>
April, poezie	<i>M. Drăghiciu</i>
Moș Acseste	<i>Gh. Rădușiu</i>
Rugăciune, poezie	<i>St. L. Popescu</i>
Dicționar pedagogic-filosofic	<i>Dr. Nic. Balcă</i>

Invățământ — Educație.

Pedagogia activistă	<i>Dimitrie D. Roman</i>
Educație și cultivare	<i>Dr. Nic. Balcă</i>
Leție de scris-cetit	<i>Rădița Călin, inv.</i>

Viața culturală și națională a satului

Mucenici, gloate	<i>Ilie Petre-Tămășelu</i>
----------------------------	----------------------------

Folclor și artă populară.

Învierea Ta, Hristoase, poezie	<i>Ang. Moraru</i>
Ingerul a alergat, poezie	" "
Obiceiuri cari se duc	" "

Oameni și fapte.

† Subrevizorul Nicolae Bembea	<i>I. Dragomir</i>
† N. Bembea	<i>I. Albescu</i>
Impresii in legătură cu excursiunea din Cehoslovacia	<i>I. Dragomir</i>

Recensii.

Furtuna, roman ; Curcubeu peste veac, fabule	<i>I. Peta</i>
Părerii din afară despre „Lucafărul“	* *

Informațiuni. Poșta Redacției.